

"Застава" излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот.

За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне, а на стран- земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 погура.

Телефон бр. 131.

# ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ  
(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке прете оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића: Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22. Донеси плаћу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 погура.

Чек-контото 12008.

## Трогодишњи рад школске анкете пред сабором.

Мајски сабор од 1902. године једним решењем својим установио је тако-звану школску анкету, желећи да ова у свима важнијим школским питањима буде десна рука школском савету. Сабор се надао да ће школска анкета за врло кратко време западљиву ниву школску од нагомила-ног корова очистити, па да ће лако и брзо, као стручно школско тело, знатне успехе показати на пољу народне нам просвете.

Установом овом мајски је сабор испу-нио давнашњу жељу српске школе и ње-нога учитељства. Школска анкета је 1903. г. успостављена, почела је и радити и сви смо радознално очекивали, шта ће ура-дити и хоће ли знати одговорити очеки-вањима нашим. Па после трогодишњег рада, боље рећи, нерада њеног, слободно можемо изрећи суд свој и констатовати, у колико је она одговорила или не оном великом очекивању и нади, која је на њу полагана. — Пратили смо извештаје школ-ске анкете. Она се понајвише бавила које каквим ситуацијама. Махом је оцењивала равне књижице, које су књижари подна-шали за школску библиотеку или препо-ручивали за дар доброј деци на крају школске године. Ни за један се уџбеник није постарала.

Настаје питање: па шта је радила та школска анкета за ове три године дело вања свога? Ништа, и опет ништа. Са-стајала се у Карловци, трошила силне паре, увек решавала, али ништа није ре-шила. Ако се ко хтео поближе интереси-рати за рад њен, могао је чути, гради се нова наставна основа за српске народне основне школе. Па шта је већ са том на-ставном основом? — питали су други. Поднешена је школском савету, али је школски савет вратио натраг, јер није увело у обзир ово или оно, — био је од-говор. После смо опет чули, да је настав-на основа код школског савета; а сад бома изгубили смо и ковац, па нико не зна, да ли је наставна основа код школ-ског савета или анкете. Толико сад знамо о наставној основи. А шта је узрок, што се ствар ова толико повлачила, та наставна основа ни данас готова није, уверени смо, да не знају ни чланови анкете, а још ма-ње знају то чланови школског савета.

Предлог за нову наставну основу срп-ских виших девојачких школа, зборови истих завода су на заједничке своје кон-ференције поднели школском савету, а школски савет је предлог тај на стручно мишљење уступио школској анкети, која ни у овој ствари до данас ништа урадила није.

Дакле читав рад школске анкете може се свести на донашање неких ситнијих решења и предлога, који су опет остали неаведени, јер их школски савет већином није узвратио. Према томе цео рад школске анкете вреди ништа.

Но ипак били бисмо пристрастни кад не бисмо хтели признати, да је школска анкета ипак бар нешто нешто урадила, бар неке „видне“ успехе показала. Ми ћемо од тих „силних“ успеха, овакове врсте, само два споменути.

Школска анкета је решила установити феријални курс за српске народне учитеље у српску учитељску школу сомборску. Али то није курс, како ће то многи да мисле, за даље образовање наших учите-ља, какве курсеве и држава приређује;

већ је то „ариште“, где ће преко лета 6 недеља дана позатварани бити они учитељи, који у својој школи не буду добар успех показали. У том „аришту“ ће ти учитељи 6 недеља дана о своје руце и круве из 600 круна годишње глате за кавну „од седити“, а њихове жене и деца ће код куће у селу — дудова јести. Овај „курс“ је требао прошлих ферија у живот ступи-ти, али задоцњено је, те нити је било срет-них предавача, нити још сретнијих слу-шалаца. Остало је, да се идућих школских ферија оствари ово „недоношче“ школ-ске анкете.

Сазнајемо, да су при установљавању овога „курса“ баш епархијски школски референти ухватили души места. У осталом њима се и не чудимо, али се чудимо оста-лим члановима учитељима; та они бар знају стање наших учитеља, или су ваљ-да у том моменту заборавили, да су и они учитељи, а не само анкеташки. Ово је анкета решила, а да је мислила, може ли се ствар ова у истини извести или не.

Али овде су анкеташки једном сретни били, јер им је школски савет уважио о-вај предлог. Па кад знамо, да је ово ско-ро једини предлог, који је школски савет уважио, онда можемо мислити, како су „па-метни“ били остали предлози, кад их чак ни школски савет није могао уважити. Ово је дакле први успех школске анкете.

Ми немамо ништа против тога, да се и код нас приређују феријални курсеви, где би се учитељи наши упознавали са новијим проналасцима науке; али нека се тима учитељима материјална страна, издр-жавање њихово ту осигура. На такав курс може се неки учитељи чак и приморати, али присилити учитеље, да напусте своје породице, силом да иду у Сомбор и да се тамо о своје трошку издржавају, то се никада не може спровести. Таква идеја могла је понићи само у „усијаним“ педа-гошким главама.

Још један видан успех је показала школска анкета. Чланови њени постали су прави перјаници патријарха Георгија. Има међу њима, који су пре мајског сабора жестоки били, али како постадоше анке-таши, одма се претвореше у Георгијеве перјанике и свечано се поклонеше „нај-већем живућем и школском човеку у Срп-ству“. То им је други успех, који им при-знати морамо.

Овде смо у кратко обележили трого-дишњи рад школске анкете. Видели смо, да се њен рад може свести на ништа, а морамо констатовати, да ни из близу није одговорила оним очекивањима, које је на њу мајски сабор, па српска школа и њено учитељство полагало. Нема сумње да много кривице има и школског савета, јер при састављању школске анкете ишло се за тим, да се погле за анкету и школ-ски савет може казати: два дедака обадва једнака. Школска анкета овака, каква је, посве је непотребна била. Она нам је само зато постојала, и постоји, да се благајни српских народних фондова што већи те-рет нанесе. Из овога не следи то, да је школска анкета посве непотребна, него је непотребна овака, каква је. Мајски сабор није мислио створити перјанике патријар-ху Георгију, већ искрене саветнике и при-јатеље српској школи и њеном учитељству. Но није се чудити какав је школски савет, таква је и анкета за то желимо нови школ-ски савет па ћемо имати бољу и нову школску анкету.

Школска анкета хоће ускоро да се састане и да нас можда и опет са сво-

јим каквим виспирним решењем изненади. Ми је у томе не желимо, спречавати, али из свију наведених разлога, јавно протес-тујемо, против тога, да се анкети и опет вољера тражена свота за заседање њено. Школска анкета не ради и није урадила ништа, она није онаква анкета, какву је мајски сабор замислио. Школска анкета треба да најпре даде рачуна о своје тро-годишњем раду. Сабор треба да види за-што је у тој цели потрошено 4—5 хиља-да круна за ове три године дана. Ми не сумњамо, већ смо тврдо уверени да ће са-бор тражити рачуна о трогодишњем раду школске анкете. Идемо, да видимо!

Учитељ

Нови Сад, 9. новембра.

Ко ће бити комесар на срп. нар. црквеном сабору? За српски народно-црквени сабор није још одређен краљевски комесар. Има доста нагађања, од којих се већина слаже у томе, да ће комесар бити Јосиф Хадик. О овоме питању има „Ма-ђарорсаг“ занимљиву вест, коју доносимо у целости. Она гласи: „Патријарх Георги-је Бранковић предложио је министарском савету за краљева комесара на срп. нар. црквеном сабору Белу Талијана, бившег министра пољопривреде, Милана Заку, вр-шачког великог жупана и барона Ђорђа Стојановића. На супрот овоме опћа је жеља Срба, да се за комесара наменује угледан мађарски политичар који није ни у ком правцу обвезан у стварима српске цркве и стра-нака.“ Не знамо, из каквог је извора до-био „Мађарорсаг“ ову вест, али ако стоји, да су оно кандидати оца Георгија, онда већ унапред можемо знати, како мисли отац Георгије да поступи и према овом скорашњем сабору. Вук длаку мења али ђуд никада. Ну посланици срп. нар. ради-калне странке знаће помрсити конце оцу Георгију и мушки стати на пут сваком његовом насилном покушају па ма ко до-шао за комесара, па био то који и од ње-гових кандидата.

## Протест\*)

земаљској влади за Босну и Херцеговину против пресуде од 3. (16.) новембра 1906. г. бр. 22075-6 поднашамо овај протест:

Фактичне претпоставе, на којима се нападнута пресуда оснива, не одговарају чињеницама.

Ми нијесмо својим „раздражљивим и изазивачким“ радом проузроковали дога-ђаје од 25. и 26. октобра 1906. Узрок тим догађајима треба тражити изван наших особа. Све те догађаје проузроковало је писање „Хрватског Дневника“ против срп-ског народа и то је писање таково да је и најумјереније Србе морало довести до крајњег огорчења.

Ни један народ не може и не смије до-пустити, да му се безразложно и лажно подбацују клевете, да је починио злочин-ства, да се заносио протудржавним тајним злочинским намјерама. Ниједан народ не може доводити да га навивају: мафијом, паликућом, разбојничком четом, прибјегли-цама с коца и вјешала и т. д. Ниједан народ не може подносити, да се његове светиње, његови идеали по блату потезу.

Све то чинио је некажњено „Хрватски Дневник“ против Срба, и само у том мора се тражити узрок догађајима од 25. и 26.

\*) Ово је забранила цензура, да се штампа у „Српској Ријечи.“

октобра. Увријеђени народни понос морао је реагирати, морао је тражити задовољшћине, када већ други фактори не хтјеше ни путем превенције ни путем репресије да реагирају на гадне увреде „Хрватског Дневника“.

Нити је требало особе Петра Кочића, а нити је морао коло водити Стијепо Кобасица, догађаја од 25. и 26. октобра морали су неминуовно наступити.

Па какви су ти догађаји били? Да ли буна, да ли устанак, да ли је њима почињен злочин сметања јавног мира? Ми у свом поносу увријеђени Срби, хтјели смо само достојанствено демонстрирати против „Хрватског Дневника“, хтјели смо да наша демонстрација буде озбиљан *momento* инспиратива „Хрватског Дневника“ и њиховим суфлерима. На томе би се свршило, да ти клеветници нису у своје кукавичку луку потегли револвере, пуцали на нас. Зар смо ми тим ометали јавни мир, или једва јавног реда и мира у Босни таква, да га већ свака слободна ријеч, сваки најмањи слободни покрет, може нарушити?... Да је нама била намјера нарушити јавни ред и мир, ми смо имали за то такве прилике, да смо могли до пролијевања крви довести. Увријеђена народна маса требала је само један миг да добије, те би дошло доиста до великог нарушења јавног мира. Но ми смо умиривали масу, која је праведним гњевом планула. А то сигурно мора полиција да зна, ако јој конфиденти бар у таквим приликама истину саопштавају.

Скроз је неоснована тврдња, да смо нас двојица хтјели радништво на судјеловање при изгредима завести. Свакоме раднику Србину налагала је савјест, дужност и понос народни, да стоји приправан, да уђе и у борбу са клеветницима око „Хрватског Дневника“, ако би затребало. Није требало завађања с наше стране, радништво је само зашло, шта му је дужност.

Нападнута пресуда окривљује нас, да смо раздражљивим говорима свјетану распаливали.

Ово једноставно није истина.

Петар Кочић уповоравао је масу приликом штрајка у мјесецу мају, да се са владава утишавало је страсти, које су се распламтиле, кад оно крв потече. Стијепо Кобасица умиривао је 26. октобра све сакупљене Србе и само услед његовог повода и наговара разишла се свјетана предноћ.

Зар смо дакле нас двојица „нарушили јавни ред и мир“?

Без обзира на фактичну неоснованост нападнута пресуда, не да се она ни правно оправдати. Сва напредна државоуправна наука одлучно се бори против полицијско-апсолутистичке праксе реакционарних влада, а борба науке против те праксе, наша је јасна израза у закључцима угледног „Institut de droit international“, па чак и у практичној примјени код модерних слободних држава.

Државе врше право прогона и то само над странцима у најкритичнијим временима и ради особите опасности прогнане особе. Најчешћи случајеви прогањања дешавају се пред или за вријеме рата, онда се прогони без обзира. У мирним временима бацају такви прогони чудну свјетлост на сигурност у поузданост управе, а то тијем више, што су у конкретном случају прогнани новинари, који су позвани, да врше контролу над јавним радом државних органа. Казна прогонства ударена је на новинаре, на заточнике слободног јавног мишљења, а то сигурно не може предстрањом јавношћу служити на част за прилике у Босни и Херцеговини. Слободна Енглеска, која осваја и са мало силе држи ред у толиким својим колонијама, не познаје изгона странаца.

Изузетно је и тамо изгон за странце био одређен у год. 1882., но та одредба престала је у Енглеској безусловно већ 1882. Па ипак та Енглеска влада у својим колонијама, са веома мало бруталне и брахијалне силе.

А код нас?...

Неправедна, протуправна и протузаконита је нападнута пресуда и ради тог, што гријешите против темељног начела полицијско-

но-казненог поступања, по којем се за једну исту ствар, не смије два пута судити.

Обојица нас били смо присудима бр. 20.625 и 20.626 радл догађаја од 25. и 26. октобра суђени на затвор, односно глобу.

*Ne bis in idem*, гласи правило казненог права, а то правило не смије повриједити ни владин повјереник за главни град Сарајево.

Улажемо овај уток протестујући против прогона нас двојице новинара улажемо овај уток против неправедне и неосноване полицијске пресуде, улажемо овај уток у интересу угледа Босне и Херцеговине, те тражимо, да земаљска влада нападнуте пресуде у цијелости укине.

Сарајево, 7. (20.) нов. 1906

Стијепо Кобасица,  
уредник „Српске Ријечи“,  
Петар Кочић,  
уредник „Отаџбине“.

## Политички преглед.

**Преговори за поравнање.** Јуче су у Бечу продужили преговоре за поравнање. И овога пута већају смо пододбори. До сада је свршио свој посао пододбор, који је имао да расправи питање о потрошарици, патенту и заштитној марци. Када се стручни одбори састану, по свој прилици да ће расправљати о овим питањима. Државни тајник Стерењи и чланови угарског стручног одбора отпутовали су у Беч, да се састану са аустријским одбором ради продужења преговора за поравнање.

**Министарска криза у Црној Гори.** Скупштинска већина поверила је члану врховног суда Михајилу Јовановићу, да образује ново министарство. Скупштина чека одобрење књаза Николе. Међу осталим кандидатима за министра председника налази се и др. Лаза Томановић, војвода Шако Петровић и Марко Радуловић.

## Изборна борба.

У кандидациони одбор, који је изабран на митрополијском збору српске народне радикалне странке 7. (20.) новембра о. г. у Новом Саду, изабрана су ова лица: Јаша Томић (за њега се знало да је болестан и да у раду кандидационог одбора учествовати не може), др. Ђура Красојевић, др. Миша Михајловић, Петар Понадић, др. Жарко Миладиновић, др. Мита Мушицки, прота Божићар Поповић, парох Јован Вујић, др. Миливој Бабић, Марко Вилић, Кузман Миловановић и др. Бранко Илијћ.

*Трка по „Бранику“ и хајка за кандидатима*

„Браник“ и његови верни приликом прошлог избора издали су громогучан проглас на српски народ, у којем рекоше, како неће народу да се намећу али му се стављају на расположење и нуде му своје услуге. По себи се разуме да се народ српски на то одсмејао и прешао преко њихових услуга, јер их је пресит био већ давно. У претпрошлом броју своје „Браник“ је опет донео једну звучну изјаву, како се његови верни неће народу српском данатурују, али не могу у овим временима да пропусте а да народу српском и опет не понуде своје услуге. Но тек што то урадише, а они се брже боље покајаше, уверени да ће народ српски преко тога прећи као и приликом прошлог саборских избора, и у последњем броју „Браника“ истакоше своје кандидате управо истакоше свакога за кога знадоше само да није радикал. Како је та ствар управо текла, о томе добијамо од једне личности, којој је добро познат цео ток те ствари ове редове:

По налогу директора др. Полита и купили се у редакцији „Браника“ њих десеторица и брже боље поваше на договор из свију крајева брвојавно све оне људе, за које су држали да ће одмах доћи кад им обећају кандидатуру па чак и мандат за наш народно превени сабор. Но и на то милувачко и примамљиво обећање не покупи се ни толико њих, колико је „Браник“ са својим директором мислио да

истакне кандидата. Али се премудри ловци досетише и томе: Дај кандидату свакога ко ти на ум падне и за којег мислиш да ће се те „веље почести“ примити. И угледа се те „веље почести“ примити. И угледа света у „Бранику“ листа најразличитијих „различја“ Ну „Браник“ и његов глас и ту су лоше среће, јер се већ многи курталисава и те почести. И сам њихов под Ђура Велић нашао је за добро да прича јавно, како га нису ни питали да ли се прима кандидатуре, и како неће ни ногом крочити да што поради. Из Велике Киканде пак добијамо данас овај брвојав:

„Без знања и саизволе моје средишњи одбор либералне странке ме је кандидовао. Не примам кандидатуру Косић.“ Без сумње ће се и други од „Браника“ и његовог гласе указане им „почести“ одрећи и „Браникова“ комедија при овим изборима одигра ће се не само смешно већ и жалосно.

## Избори епархијске скупштине у архијерејези.

У архијерејези отпочели су избори изборника, који ће бирати заступнике за епархијску скупштину архијерејезе.

Извештаји који су нам до сад стигли говоре сви да су црквене општине у архијерејези, које су до сад бирале изборнике изабрале све саме присталице српске народне радикалне странке. Уверени смо да ће и остале општине поступити као ове из којих имамо извештаје и да ће поклонити поверење своје српској народној радикалној странци Крајње је време да и у архијерејези престану једном пашовати различја т. ј. удружени самосталци, алмажаци, куеновци, либерали и већ како се све они зову.

Доносимо приспеле извештаје до сад а молимо све пријатеље нашег листа да нас одмах известе о избору изборника у свим овим црквеним општинама.

Вуковар. (Брвојав). При избору изборника за епархијску скупштину победила огромном већином радикална листа и ако су различја све могуће употребљени да нас сруше. Изабрани су др. Светислав Новак, Гавра Вујић и Никола Бингулац.

Ириг. (Брвојав). За епархијску скупштину изабрани све сами радикали.

Крчедин. Код нас је обављен избор изборника за епархијску скупштину. Једногласно су изабрани: др. Миша Михајловић, Ђока Лацковић, Ђока Сладојевић, Мита Ленгић и Паја Стојковић.

Шид. (Брвојав). При избору изборника листа српске народне радикалне странке сјајно победила. Сви шест изборника су чврсте присталице њене. Изборници удружени самостално клерикалне странке добили су само четир гласа. Живица народна свест.

## Хрватска и Славонија.

*Саборска седница.*

У саборској седници од понедељника по подне узима реч др. Владимир Франк. Жестоко се обара на Судилов последњи говор, у којем се Судило дотакао права заштите мањине. Вели, како то право иде за тим, да се у земљи одржи реакционарни систем. — Судило говори у личној ствари и изјављује, да његова опаска коју је изрекао о праву заштите мањине иде за чисто демократским правом, наиме да се шири слојеви народа који су растргани по целој домовини, а то су раднички, не оставе без свога гласа приликом избора. — После говора Судилова узима реч Светозар Прибићевић у личној ствари и одбја неке нападе др. Владимира Франка на речу и задарску резолуцију.

После Прибићевићева говора говори посланик Загорац. У свом је говору назначио, како се странка права, ставивши се на начело поравнања примања стварном раду за домовину и како је тај рад помаган и са стране браће из Далмације. Тај рад је већ до сада показао велики успех и он се нада, да ће се плодови речне резолуције све више и више умножавати.

Затим говори Др. Јосиа Франк. У свом говору, којим је хтео да нападне на странку права и на речку револуцију, изјавио је, да је скандалозно, да се Далматинци смеју мешати у унутарње одношаје Хрватске. За тим је признао, да је велики део његовог рада закулисна политика, и да је био у савезу с разним тајанственим особама.

После тог говора једногласно је примљен предлог Др. Лорковича с допуном Др. Петричића, те ће се сутра изабрати одбор од 15 лица.

Седницу од уторника заузео је скоро сву говор предстојника за прав суђе, дра Бадаја, коју су с великом пажњом саслушали и Старчевићани.

Председник Медаковић, чим је отворио седницу, говори о демонстрацијама, које су биле последњих дана, вели да се зна, од куда долазе и мли све присутне, да настојавају, да се овакви догађаји више не догоде. — Др. Вукић подноси извештај о законском предлогу, да се поново заведу поротни судови.

После њега узима реч предстојник за правосуђе, Др. Бадај, да оцрта становиште владино о овом питању. Рекао је, да се данас не догађају такви изгреди, ради каквих се у своје време морали укинути поротни судови. Није потребно, да овај закон сада подробно разјашњава. Влада полази с тог становишта, да поротни судови једино служе на одбрану начела државног правосудства. Полемише с Франком, те вели, да није потребан нарочити засебан закон, који би спречавао, да се поротни судови не би поново укинули, јер за то нема разлога. Боже је, да установи поротних судова прибавимо позитивне јамчевине. Наравно, да ни ова установа није света, ни неповредљива. Где изгуби право битисања, тамо треба пружити могућности да се и ограничи. Влада се исцрпно бави овим предметом и целокруг поротних судова распростраје и на политичке и друге тешке преступе. (Бурно допадање). У своме даљем говору изјављује, да влада намерава, да по примеру поротних судова у Швајцарској поротне судије не буду само лајци него и образовани правници, да би поротни судови могли довољно имати у обзир и разумевати законе. Предлаже, да се укине онај закон, којим је Кун 1903. год. ставио изван важности закон о преским преступима. Тумачећи даље установу поротних судова изјављује Бадај, да је он пријатељ тој установи и с тога, што боље осигурава и заштићава грађанска права и слободан устав. Поновно успостављање ове установе није ништа ново по Хрватску и Славонију, јер српска и хрватска народна историја познаје оваку установу. Влада сада проучава то питање и чим среди сав материјал, поднеће нов предлог.

Законски предлог о поновном успостављању поротних судова примају једногласно.

Прелази се за тим на интерпелације. Интерпелација је било више. Интерпелисао је и франковац Писашић у ствари мађарских натписа на железничким станицама, оскудице железничких кола и ручаоница. Пита даље владу, шта намерава чинити због тога, што државна железница не употребљава чиновнике Хрватске и што чиновници Мађари рђаво поступају са путницима.

Интерпелација се издаје бану.

## Вести из места и са стране.

### На знање.

Под горњим насловом пише „Српска Рјеч“: Јављамо свима пријатељима нашега листа, да се ситуација у ствари прогонства нашега уредника из Босне и Херцеговине није ни за длаку промијенила. Он још није добио, премда му је обећано, да ће добити још у суботу, писмену осуду. Он чисте савјести и много мирније од некога гледа будућности и лице.. Наш управни одбор подузео је све потребите кораке, да се најенергичније протестује на компетентном мјесту за овај најновији атентат на овај орган српског народа у овим земљама..

Ми даље не смијемо писати о овој ствари, али нека српски народ буде увјерен, да ће његови прваци и овом приликом, као и прије у договору са народом, знати да одбране част српску.

Прилике су и одвећ озбиљне.

Поред осуде, изречене над нашим уредником и г. Кочићем, о којој смо у задњем броју јавили, изрекао је владин повјереник и Ђорђу Настићу строги полицијски надзор, уз пријетњу, да ће одмах бити ухапшени ако се икакве демонстрације или овације догоде, у којим би он учествовао

## Договор за III српски соколски слет.

Умољени смо, да донесемо ове редове: — На последњем договору изасланика српске соколске жупе друшкорске, који је одржан у Винковцима дана 28. (15.) октобра 1906. закључено је, да се технички посао око приређивања III српског соколског слета о Видову-дне 1907. у Раваници остави на решавање предњачком збору жупе, т. ј. вођама у жупу спојених друштава, који се имају ради тога што пре у Руми састати. — Пошто је горњим закључком мени остављено, да тај договор сазовем, то сам слободан известити српска соколска друштва у Славонији, да договор тог техничког одбора (предњачког збора жупе) сазивам за 3. (16.) децембар 1906. (недеља) пре подне у 10 сати у Руму у просторијама тамошњег српског сокола с овим дневним редом: 1. Установљење програма за III српски соколски слет и проширење истог увођењем вежба: а) штаопима; б) на сиравама (вратилу, разбоју и коњу; в) вежбе подмлатка; г) мачевање, гађање стрелом и дилитом. 2. Установљење правила и прописа за натечање. 3. Установљење заједничке команде. 4. О техничким припремама. 5. Евентуалија. — Обзиром на важност ове ствари, умољавам братска друштва, да своје вође или њихове заменике на тај договор неизоставно изашају и да их овласте, да могу обавезно за дотицно друштво закључивати, те да о томе и мене најкасније до 12. децембра т. г. по новом календару известе. — С братским соколским: здраво! — У Карловцима, 7. (20.) новембра 1906. г. — Милан Теодоровић, вођа српског сокола.

## Фалзифицирање соли.

На стоно-београдску полицију дошла је тужба, да се у Бондорфовом стоваришту соли фалзифицира со. Др. Бирбауер, главни војнички лекар и Шуљок Јован повела су истрагу у тој ствари. Истрагом се испоставило, да су са чистом сољу мешали већ употребљену и смрдљиву со, коју је Берндорфер вагонима добијао из Будимпеште. Са том сољу су солили свињско месо и сланину. Касније су со стругали са сланине и продавали као марвену со. Берндорфер је тиме оштетио и државну касу и здравље грађана. Берндорфер је с овом сољу снабдевао не само варош, већ и целу фејерску, веспримску и помоћску жупанију. Овај је догађај изазвао велику сензацију.

## Остављени муж.

Томола Фердинанд, радник у ливници гвожђа, живео је већ 7 година у морганатском браку са праћом Јулијом Ердес, када га ова остави због пјанства. Томола ју је већ неколико пута молио да се врати и чак је и претио, на што је он њихова девојчица од 5 година рећи: — Не дирај маму ти рђави човече! На то је Томола поче давити, али жена његова приђе детету у помоћ и сигуром га тако лупи по глави, да је одмах онесвешћен пао. Против праће поведена је потрага.

## Велика несрећа на мору.

Један кабел-телеграф јавља, да се прекјуче у близини Севтле а на Тихом Океану судариле лађе „Јеаније“ и „Дикс“ пароброд, који је са 80 путника пошао у Форт Блакеџ. Узрок тој ужасној катастрофи био је корманш „Дикса“ због своје несмотрености. Капетан „Дикса“, кога су избавили из вала, изјавио је ово о несрећи: — „Море је било мирно. Ми смо пловили обичном брзином, када сам ја сисао у кабине да скупим новац од путника. На једанпут чујем сигнал за заустављање машине. Ја појурих горе, да дознам шта је, али вода је већ за свих страна куљала у лађу. Настаде паника међу путницима. Јаук деце и жена проламаше ваздух, од кога ми се крв следила у жилама. Многи су носкакали у море у нади, да ће до „Јеаније“ испливати, али многи ту нађоше своју смрт. И ја сам скочио у воду и успео сам, да допливам до „Јеаније“. А од путника су се само њих 37 избавили“.

## Поплава на Реци.

На мору влада јак широко, који је тако узбуркао море, да се вали прелили преко стоваришта угља, које је било на молу Марије Терезије, чак у унутрашњем пристаништу. Вихор је беснио 5 сати дуго, услед чега је свака комуникација била прекинута. Лађе не иду. Једна лађа у пристаништу ударила је о камену обалу и оштетила се. На више места вода је ушла у стоваришта и начинила велике штете у роба. И Фајумара се разлила и бојати се, да ће изаћи из свога корита.

## Извос меса и масти и Србије.

Од септембра до 1. новембра београдска кланица је извезла 600.000 килограма масти и меса у иностранство (не у Аустро-Угарску). — У истом времену београдска кланица је купила 12.000 комада свиња, а заклала је досад 10.000 комада.

## Избор управника у Њу-Јорку.

Хеарста, пропагандист демократског кандидата за управника у Њујорку, коштао је последњи избор само 258.370 долара од прилике 1 милион 300 хиљада круна.

## Изгорело село.

Јуче после подне избила је ватра у Арањош општина, у коморанској жупанији. Пошто је дувао јак ветар, ватра се све више ширила, тако, да је тек у зору пошло за руком ватрогасном друштву да препречи даље ширење ватре.

## ИЗЈАВА.

На изјаву др. Пере Белобрка од 26./9. 1906. у цијењеној „Застави“ у броју 200. одговарамо ово: Госп. доктор тврди, да наша тврдња у бр. 186. јест једна проста измишљотина, па хоће са својом адвокатском вјештином, да то и докаже, али му није успјело, већ се је смртно бламирао. Госп. доктор наиме навађа, да он као члан равнатељства и председник уједно није имао, а нити је вршио других права и дужности, осим што је сазивао одборске сједнице и истима диригирао. Да ничега другог нема, већ су ове његове ријечи достатне за сваког тријевног Србина, да види и упозна његов коректан и савјестан рад у заводу. Надаље навађа, да му нисмо никад никакве некоректности спочитнули. — Питамо госп. доктора, на што су приговори у записницима управног одбора од 26./12. 1904. тачка 7. и од 29./8. 1905. тачка 33. и т. д.?

Ми се не хвалимо са својом савесношћу и способношћу, већ смо само хтјели рећи а и својим радом смо доказали а доказаћемо и надаље, да нас ништа друго у заводу не води, него једино проби-так нашег завода.

Благодарећи Вам, славно уредништво, и овај пут у напред, што ћете нам дати мјеста у вашој поштованој „Застави“, да одговоримо др. Белобрку, уверавамо Вас, да је ово наша задња ријеч у овој ствари, па се не ћемо више ни обзирати на госп. доктора, ма не знам, што он писао, јер смо му пред лицем цијелога Српства својим одговорима доказали, да очито тврди неистину, а ако он то сам не види, му од срца жалимо и не узимамо га више озбиљно.

С тим остајемо са правим српским поздрављем

Томо Богоевић.

Никола Томић. Диолисије Север.

## Брзојави „Застави“.

Стагли 9 новембра.

Народносни посланици и прорачун.

Будимпешта. Народносни посланици на угарском сабору решили су, да неће никакве препреке стављати пред одобрење државног прорачуна, у колико се тиче најпрешнијих државних потреба, да би што пре отпочела расправа о изборној реформи. Али повишица броја новака није државна потреба.

Демонстрација у Бечу.

Беч. Око 150 свеучилишних ђака Југословена приредили су бурну демонстрацију пред заједничким министарством финансија због тога, што су протерани из Сарајева Кобасица и Кочић. Полиција је растерала демонстранте, а 6 је ухапсила.

Из аустријског царевиноског већа.

Беч. У посланичкој кући одбијен је предлог Толингеров за уважање плуралног изборног права. На галеријама ради тога су тапшали, те је галерија испражњена. — Јуче је у посланичку кућу дошао Луегер, те су га посланици поздравили, што је одрадио.

## Трговина.

БЕЧ, 20. нов 1906. г. (Оригинални извештај, са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић). На данашњем вашару је било дотерано 6036 комада мађарских и 7607 комада пољских. Свега 13693 комада.

Трговина је била лабава.

Продавало се:

Прима роба	106—103	кр. изнимно 109	кр.
Средња	101—105	„	„
Старе	98—101	„	„
Лакша	96—100	„	„
Сремска	102—106	„	изнимно — кр.
Српска	—	„	„
Пољска	76—100	„	изнимно 104
Талијанска	—	„	„

Цена је сланине 114—116 кр.

„ „ масти 138—142 кр. Све од 100 кр.

## Дописне карте

СА СЛИКАМА.

Поводом 40-годишње прославе „Заставине“ препоручујемо ове дописне карте.

1.) Др. Световар Милетић из доба када је покретао „Заставу“ 1866. год.

2.) Др. Световар Милетић из год. 1901. (Последња слика).

3.) Др. Световар Милетић у вацком затвору 1871. год.]

4.) Гига Гершић из доба, кад је био главни сарадник „Заставе“ (1866. године).

5.) Лава Нанчић, некадањи уредник „Заставе“.

6.) Први број „Заставе“ од 9. фебруара 1866. год.

7.) Свечани број „Заставе“ на дан четрдесетогодишњице 24 сеп. 1906.

Цена је свакој појединој карти 6 потура, 100 комада 4 круне. Такође може се добити књижица „Др. Световар Милетић“ успомене о његову животу и раду. Написао Гига Гершић на 83 стране. Цена 1 круна 20 потура. Све ове поруџбине отправља Коста Лера Нови Сад.

## ДЕВОЈЧИЦЕ

које су у растењу, потребују много пута какво средство да се ослаже, да би потпомогли природу и лак прекужили многе тегобе око развијања. Скотова емулзија као медацниски рибли сејтин који садржи у себи креча и нитрон-хипофосфата, показао се увек као сигурно средство које ојачава. Она се изрично из најбоље материје зготовљава те је услед нарочитог поступка у Скотовом методу, учињена укусна и лако сварљива, тако да ни најмање тешкоће око варења не проузрокује; на против потпонамже варење и изазива апетит. Према томе је Скотова емулзија својим сигурним дејством надмашује куд и како обичан рибли сејтин.



Рибар с великим ослићем (Dorsch) знак је гаранције за прави Скотов поступак.

Кад се позовете на ове новине и пошаљете 75 потура у поштанским маркама, послаће вам уз плаћену поштарину боцу на пробу.

**Dr. Emil Budai, „Stadtapotheke“**  
Budapest, IV. Váci-utca 34/50.

Једна боца на пробу уз плаћену поштарину. Цена оригиналној боци К 250.

1227 3-5

Добија се у свима апотекама.

Ad. Бр. вр. 222. 1906.

## Стечај.

У смислу решења редовне црквене скупштине, одржане у Чавову 1. (14.) новембра о. г. српска црквена општина чаковачка овим расписује стечај на новоустановљено место црквено-општинског благаяника и то на годину дана са годишњом платом од 480 К — Дужности благаяника су: вођење благаяничких дневника свију црквено општинских и фундационалних благаяника и вођење свију главних вџига. Изабран благаяник имаће своје место 1. јануара 1907 г. по новом, заузети кад ће имати општине кауцију у износу годишње плате т. ј. 480 К. подложите.

Рок стечаја је 21. новембра (4. децембра) о. г. до кога времена се имају молбенице на потписаног председника поднети.

Из седнице црквеног одбора српске православно црквене општине чаковачке, држаној 6. (19.) новембра. 1906.

**Радивој Петровић** Никола Ранков  
перовођа председник.

1562 1-3

**ГВОЖЂАСКА ТРГОВИНА**  
**Јустава Простеника**  
у Чакторњи

тражи помоћника, који говори три земаљска језика. Ступити може одма. 1566 1-3

Главни уредник Јаша Томић.

Одговорни уредник Константин Брэдваровић.

НОВООСНОВАНА  
„Вршачка Српска Банка“

расписује стечај за

## КЊИГОВОЂУ.

Компетенти имају своје добро инструисане молбенице са својим захтевима потписаном председнику најдаље до 1. децембра п. н. 1906. послати.

Из седнице оснивачког одбора, држане у Вршцу, 15. нов. 1906

**Др. Марко Ранчин** с. р.  
председник.

**Др. Стеван Николајевић** с. р.  
1565 1-3 тајник.

ЗА МОЈУ

шпецерајску, деликатесну и кратке робе трговину потребујем

## ЈЕДНОГ МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА

који говори осам српских, романских, немачких и мађарских. Ступити може одмах

**Сава Жан**  
у Алибунару. 1558 1-2

## СТАРИЈИ ПОМОЋНИК

на првом месту Србин од галантериско-помодне струке, да је српском и мађарском језику вичан, може одма ступити код

**Баумхорн Шандор**  
Сари Бечеј (Бацка). 1560 1-3

## Млађи помоћник

галантериске струке може одмах наступити место. Пенуде са ознаком плате, бека се шаљу на

**Исидора Вајса**  
у Митровици 1559 1-2

## ДРАЖБА.

„Српска православна црквена општина у Госпођицима расписује

## дражбу на мањак,

на којој ће се 12. (25) новембра 1906 г. по подне у два сата издавати горња половина торња бакром покривена да се оправи по прорачуну г. Николе Котура

Сваки дражбодатељ пре дражбе мора положити 5% од прорачунске своте у име вадијума.

У Госпођицима 7. (20.) нов. 1906.

**Секуда Попов** Милан Ђукић  
перовођа председник.

1561 1-1

1518. szám — vhtó. 1906

## Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az ujvidéki kir. járásbírósnak 1906. évi V. 915. számú végzése következtében Dr. Pinterovics Antal eszéki ügyvéd által képviselt eszéki takarékné egyesület javára Borovszky Mariska dunagálosi lakos ellen 431 K s jár. erejéig 1906. évi augusztus hó 14-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le ősfelülfoglalt és 745 koronára becsült szobabutorok, egy varrógép és 3 disznó nyilvános árverésen eladotnak

Mely árverésnek az ujvidéki kir. járásbírósnak 1906. évi V. 915. számú végzése folytán 231 korona tőkekövetelés, 431 K után 1906. évi június hó 30. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 90 kor 90 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Dunagálison alpeses lakásán leendő eszközzésére 1906. évi november hó 24-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le ősfelülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Ujvidéken, 1906. évi november hó 12. napján.

**Bauch Sándor**  
kir. bír. végrehajtó. 1567 1-1

ТРГОВИНА СЛАНИХ РИВА  
**ТОДОРА КЛИЦИНА**

у ВРШЦУ

препоручује своје велико стовариште свакорврских СЛАНИ РИВА, које продајем у великом и малом

Имам врло лепе

СИВИРСКЕ МОРУНЕ

кила 2 кр. 40 пот.

1424 4-6

## ПОМОЋНИК

који је поуздан самосталан трговац а вичан српском, немачком и мађарском језику, може одма добити место код подписане мануфактурне фирме.

**M. V. Rosenfeld**

1553 3-3

у Руми.

## Сремске шљивовице,

коју производи и препоручује свој властител пр извод

**Душан Тодорић,**  
Стара Пазова (Срем). 1470 6-20

## МОЛОВ Сајдлицки прашак

Само прави кад свака кутија и сваки прашак заштитну марку и подпис A Moll носи

МОЛОВ САЈДЛИЧКИ ПРАШАК је за оне, који пате од стомака ненадмашно средство, јер јачају стомак и успешно делују на варење и пријатно је средство против затворене столице, те испред свију других пургатива, пилула, говњих вода итд. имаде првенство.

Цена је оригиналној кутији 2 круне

Фалификати се судеки прогањају.

## Молова Францова ракија са соли

Само прави кад свака боца носи заштитну марку A. Moll-а и кад је са оловном плочом затворена.

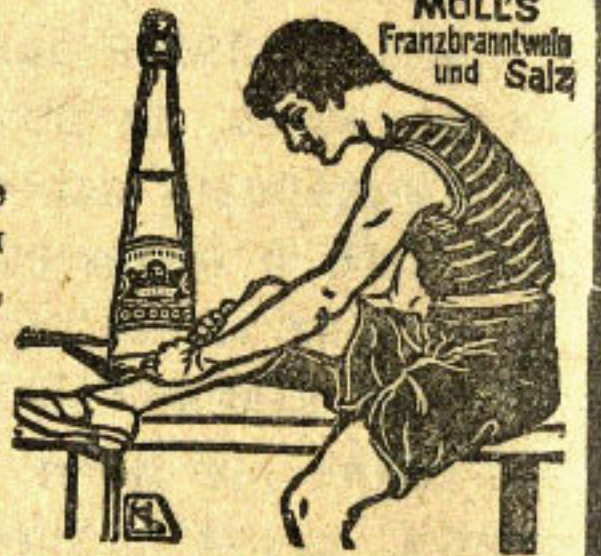
МОЛ-ОВА

Францова ракија са соли је особито средство за мавање код севетина, вглавкова и при навезу најбоље кућено средство, јер успешно јача мускуле и нерве

Цена је олов. ориг.

флаши 1 кр. 90 пот.

Главни отпратиштво од апотекара!



**A. MOLL, ц. и кр. дворски лиферант**

БЕЧ, Тухлаубен 9.

У стовариштима провинције треба искати искључиво препарате A. MOLL-а. 653 22-104

## БРАЋА РАБШТЕРН

НОВИ САД

196 62

ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ

Фабрика шестоструке сирћетне есенције.

ПРОДАЈЕ СЕ У СРБИЈИ

уређено пољско добро

до 200 ланаца

У ВАРОШИ ЈАГОДИНИ.

Обратити се ваља

**Кости В. Ракићу и брату**

1433 6-10

трговцима у Јагодини.

ГЛАВНИ ДЕПО ПРАВОГ

ШТАЈНБРУШКОГ ПИВА

## БУЛЕ БАУЕРА

НОВИ САД, Успенска улица бр. 5.

уповорава сваког, да се само код њега може добити у флашама 613 48-

ПРАВО ШТАЈНБРУШКО ПИВО

прве уг. деоничарске штајнбрушке пиваре, као и

ПРАВО БУДВАЈСКО ПИВО

из светског познатог будвајског прастарог узвора грађанске пиваре, која је 1795. г.

и Будвајсу основана. Право штајн

брушко, као и право будвајско пиво,

познаје се не само по вignetу (цедуљи на флаши) него нарочито по залупачу ав

коме се налази жиг: Bauer Gyula.

Српска штампарија д-ра Свет. Милетића у Новом Саду